

עין משפט
גד מצוה

הישן תחת המטה פרק שני סוכה כה.

מסורת הש"ס

(א) ערובין טו. (ב) נרתיק
ת. ט"ז טו. ט"ז.
(ג) מחותן ו: ט"ק טו.
ט"ז (שמחה ט"ז).
(ד) (טובה ד: ט) (לקמן
ז. ו) (טו. ו) (ט"ז).

הגהות הב"ח

(א) ר"י ד"ה ערב וי
דאינו יטל:

מוסף רש"י

אלא בית סאתים. אם
אלה הקיפו ימה על בית
סאתים. אפי' מטלטלין בו
אלא נאכרע למה ואפילו
נטע מחילה לך. דהיינו
מוקף לריה (שורבין צו).
שתשמישה לא תירד.
אינו נכיר זה אמר.
אלא להספיק זה שמה
הקדש (טו. טז). שבת
בלת. קדש עליו היום
וקנה שם צמתה. שיהיה
גבור עשרה. דלמירין
גד ספיק מילוי
גד סביבתי ויהי ארתי
מוקף (שורבין טו). וכן
בבבא. אהת מנתקי
סלמטי. ודא
מארבע אמות עד בית
סאתים. האיל וישת
חציר מילוי. עשית
ביתו ויטל נאכרע אמתי
הוא. הלך מהלך את
טול ומהלך לו אלפים
מהל. אלף אי הוי עפי
מתי סאתים אין מחילתי
מושיע לו. שהיקף שאר
עפי לריה איט מעיל
אלף לית סאתים. לתי
נקט מארבע אמות וילך.
דאם היה פחות מד'
למות מאי מהלך את
מנו חילת ומחילתי מלי
מנו גלא מחילת. מה
מוקף לכל אדם ד' אמות
ושיבולת מקיפת
אחיה. שהיה נבילה
סביב מלקוד ושלם
גטתין "שקין (טו).
ואכליו ושוחין ארעי
חזין לסיבה. נפקא לן
ממסכת חגיגה. משבוע
מזרז. ומה היא דרבו
לא חסל. נאכרע זה חילת
קבץ על. אלף חילת אלף
אולג גלא ירדו. מה אולג
מלבו זה גשה איט
מקף דריה. ונכרע היה
אלה הקפי המזון נאכרע
לרעי. שהיה ארעי מיי
שפחה ששים לו עשית
פמתי. אלף אס קובע
קטורתי על הין. כגון בני
אדם שפוחין מחיות כל
היום. אפ"ר (שורבין ט"ז).

א ומי' פ"ו מהל סוכה
הל ד' טושיע ארמי ס'
מת פט"ו ז':
בר ב מיי פט"ו בל ד
וכפ"ו מהל סוכה שנת
לכלה ד ופ"ו מהל פירוש
הלכה ד פמנ הלוח ס'
ועפ"ו דרנב"ג טושיע ארמי
פ"ו על פט"ו ז':
בה ג מיי פ"ד מהל'
ק"ש הלכה א פמנ
פשי"ח טושיע ארמי ס'
פט"ו ז':
בר ד מיי פ"ד מהל סוכה
אלה הלכה ט סוכה
פשי"ח דרנב"ג טושיע ארמי
ס' לה ספיק א וטושיע
ידי ס' שם ספיק א פ"ו
שפט פט"ו ז':

תורה אור השלם

1. ושננתם ללבוך ודברת
בם בשבתך בביתך
ובלבתך בדרך ובשבתך
ובקרקעך. דברים ו:
2. ויהי אגישם אשר יודו
נטאום לנפש אדם ולא
יכלו לעשות הפסח ביום
ההוא ויקרבו לפני משכן
ולפני ארון ביום ההוא:
כמדר ט ו

לענין רש"י

והוא"ו (והיא"ו).
קבלה. עסק.

רבינו חננאל

יותר סבות סאתים.
ושענית התם בדיקתי
טעמא. משום דהוי
השמישיה לאורי. כלומר
אין שם בית. וכל יריה
שתשמישה לאורי אין
מטלטלין בה יותר סבות
סאתים. תיש שבת ביה
שנבה בו פסוחה היא.
פ"סאק שיהיה מצוה
פטורין מן הפסוחה. מאן לך
דחזו רבנן בשבתך בביתך
פרט לעוסק במצוה.
ובלבתך בדרך פרט לחתן.
ודיקין מרהוה ליה לקרא
למכתב ובלבת בדרך.
דמשמע אפי' דאזיל לרבר
מצוה חייב. ובת בלבתך
דמשמע בלבת דירך דהוא
רשות מיתחבת למקרי
קריית שבע. אבל בלבת
דמצוה פטירה. שמעין
מן הפסוחה כמצוה פטור
מין הפסוחה אחרת. והוא
דענין פרט לחתן. והוא
דכנס בחולה דטרוד טירדא
של מצוה. ולפיכך פטור.
אבל פאן דטרוד טירדא
כגון שבעה.
פסינא וכיצא בו. חייב
בכל מצוה. ואפי' אבל
חייב. דאמר רב אבל חייב
בכל הפסוחה האחרות
בביתו חזין מן התפילין.
פסין שוא' כהן פאה. ויהי
מילי ביום ראשון בלבד.
וכן הכונן את האלמנה
חייב לקרוא קריית שבע.
אה מתחם נפקא. ויהי
אנשים אשר היו טמאים
וגו'. וישא ארונן של יוסף
היו דברי ר' יוסי הגלילי.

קמה קצורה ושבולות מקיפות אותה. דמוקי לה במסנקה
דעבד לה צהאל דפנא לא שייך כאן לקשווי אז הכי
ניטלטל כולה כדאקשי לעיל דהתם כאלין המסנקה על הארץ שיש
בו סכך וחשיב כמוקף לדירה אבל הכא ליכא סכך אלא אורי ואפי'
הקיף ולכסוף פתח לא חשיב מוקף
לדירה כדליתא פרק עושין פסין
(עירובין דף טז): **שלושה** פצוה.
הולכי בדברי מצוה כגון ללמוד תורה
או להקביל פני רבו ולפדות שבויין
פטורין מן הסוכה ואפילו בשעת
חייתן פ"י כ"י כגוטרס וכן משמע
בגמרא (ס) דקאמר דקאמר הולכי לדבר מצוה
פטורין מן הסוכה וכן כיוס וזין גלילה
ומשמע אפי' שאין הולכין אלא כיוס
דאי דלזלי ביממא ובלילה אפי' לדבר
הרשות נמי פטורי דקדמי נבדימא
ועוד עובדא דרז חקלא ורבה בר רב
הונא דגנו ארקמא דסורא וומיה
אס יטולין לקיים עניהם אמצוי פטורין
דלזו אדם שיש לו זניית כנגדו
ומפילין נרשאו מן מיטטר כקמא
מצוה ופי' אין מין המודר (מדיס
ד' ג'): גני המודר הגאה דמחזיר
לו אנדמו אפי' דממני ליה פטורה
דכז יוסף משום דלא שפחה ופי' כל
זמן שאנדה צדיק שפחה שפחה
ריפמא לעני אפ' כן שפחה היא אלא
ודאי לא מפטר אלא בשעה שהיא
עוסק בה כגון עולת של אנדה
ושוחטה לזריכה או צהמה שנתה
לה מועות דלא שפחה שפוחתה שנת
יבא עני לשאל ממנו וזריך לומר
דכחל נמי אפ"ר ככי האי גוונא דאי
מיערדי צדיק מלכות סוכה הו' מטעמי
מלכות: **ובלבתך** בדרך פרט
לחתן. ופי' על גב דהוא נמי צהמה
טריד ארטריך מרי קראי דאי הוה
כמיז מד כיון דחתן לאו כהניא
כמיז נקרא הוה אמינא לא פטר
הכמוז אלא טורח ועשה מצוה צדיק
או מהלך צהמה אכל חתן שפוח
יושב ויטל ואינו עוסק אלא מחשב
בבעילה לא פטר הכמוז הלך מקרא
ימירא אשמעינן דפטור מק"ש דטריד

צמחצמח צביל פ"י כגוטרס וכוונתו
בדרך ממשע האי דצמחצמח קא עסיק
הגרסא להפק דגרסא התס"ו כצמחצמח
לעוסק צמחצמח וזיכא וז נראה דהכי
דמייחצמח נק"ש ולא צמחצמח שפוח
מצוה וצמחצמח מעט עוסק צמחצמח
מצוה ומחתן לא הוה דיעין שאר עוסק
שאינן נקל לו כל כך להסיר הטרדא
מלבו וזיכא דמייחצמח נק"ש שפוח
בין פאר. לקמן צמחצמח מפרש מדקא
פאך חזו עולין את הוה דמייחצמח
דמשמע לישנא שפוח חזו משום
דאיקרו פאך ואלל לאו בר פאך הוה
וכשמפתאר מראה צמחצמח אכל
המכא לפטורי משאר מצוה דשאינן
שאינן גני תפילין דאמרינן דדוקא
אכלים וזיכא חזו מראה אמרינן
אסור צמחצמח מראה ליה רחמנא
אכלים כיוןקאל יש לומר בדברי
אית לן למימר משום דאלל אסור
הולך לומר לו שיהיה תפילין אסור
למירא:

הכי

אלא אם כן אינו הוא אלא כשיעור בית סאתים כחצר המשכן
ששיעור זה נתנו חכמים לכל היקף שארית לדירה ואם גדול הוא ממלך
היו כרמליה ואין מטלטלין בו אלא כמזך ארבע אמותיו של אדם
והאי כיון דבדידיס הוקף ולדירה אפילו הוא יותר מבית סאתים
ניטלטל ביה: **ששמישה לאורי.**
אינה עשויה דירה זו אלא לזרוך אורי
משובה דירה להסיר היקף גדול:
שש פתח. קדש היום על האדם
והוא פתח גבוה עשרה וקנה שס
צמתו: **והוא מארבע אמות עד**
בית סאתים. גדול הוא מארבע אמות
אבל אינו יותר על בית סאתים: וכן
בנקט. גומא העשויה מששת ימי
נראשית ווילא"ה: **וקמה קצורה.**
נאמנעה: **ושבולות.** גבוהות עשרה
מקיפות אמה סביב. כל הני מחילות
וינהו ליקוף בית סאתים ולא ליותר
מלכן דלא נעשויה לדירה הלך מהלך
את כולה למחר ומזה לה אלפים
דכל מללה הולכי ארבע זה באיירה
מבעוד יום הוה כלארבע אמות של
מקום צמחה. ולהכי נקט והוא
מארבע אמות דלא לא הוה יותר
מארבע אמות מאי מהלך את כולה
איכא צהמה מחילות מן ארבע אמות
מקום צמחה אית ליה דהיינו שבו
ואכלת מאי בשבתך ובלבתך בלכת בדרך
הוא דמייחצמח הא בלכת דמצוה פטורה
אי הכי אפילו כונס את האלמנה נמי כונס
את הבתולה טריד כונס אלמנה לא טריד
וכל הכא דטריד בים דטריד הכי נמי דפטור וכו'
תימא ה"ג **והאמר ר' אבא בר זבדא** אמר רב
אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה: **חזין**
מירדא דמצוה התם טריד טירדא דרשות
והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא
מהתם נפקא דתניא י'יהי אנשים אשר היו
טמאים לנפש אדם וגו' אותם אנשים מי היו
נושאי ארונו של יוסף היו דברי ר' יוסי הגלילי
ר"ע

מאי משמע: **ובלכתך בדרך פרט** למצוה
טריד ארטריכו לכו מרי קראי דאי הוה
כהניא כמיז נקרא הוה אמינא לא פטר
מלכות מצוה צדיק או מהלך למצוה
אכל חתן שפוח יושב ויטל ואינו
עוסק אלא טריד צמחצמח צבילה לא
פטר הכמוז הלך מקרא ימירא אשמעינן
דפטור מק"ש דטריד צמחצמח צבילה:
מאי משמע. מהני קראי פרט למצוה:
כחורה: **מי לא טסקין בו.** וכי איך
יכול ללול במקרא דרך מצוה עם הרשות
והוא דרך סממא כמיז ומשמע נמי דרך
מצוה וקאמר רחמנא ליחייב לקרות: **אס כן.**
דנדרך מצוה נמי קאי למצוה צלכת בדרך:
עמיד. לכו טריד צמחצמח צבילה ומסתברא
כי פטריה קרא משום טירדא פטריה (א)
ואינו יכול לעסוק בשנים כחד: **כונס אלמנה**
לא טריד. ויכול לקיים את שמייה: אי
משום **טירדא בו.** האי דפרין משמע
ליה דטרדמו פטורמו לפי שאינו יכול
לכוון את לבו ולהלך אפי' טענה
ספמינה טירדא פטורמו: **אס כן.**
דנדרך מצוה נמי קאי למצוה צלכת בדרך:
עמיד. לכו טריד צמחצמח צבילה ומסתברא
הוא וכשמפתאר מראה צמחצמח צבילה
לא פטר הכמוז הלך מקרא ימירא אשמעינן
דפטור מקרא דלא מייחצמח להסיר דעמו
ממחצמח מצוה ראשונה צביל זו הצהמה
עליו אלא יעסוק נראשונה ויתן לבו
ליות שקל צביל: **יטירדא רשות.** שאף
על פי שהיא חייב לנהוג בצבילות
בין צביל רחיה וצביה להראות כבוד
מצוה חייב צביל לראשונה:
והעוסק במצוה פטור ממנו מהכא נפקא.
משתכן צביל: **ויחי אנשים וגו'.**
כפסקא מדכר קרא צבילה השנית
ליציאת מצרים:

בשבתך ובאתך הוקף לזרוך (טו). מי לא טסקין בו. ויכול לקיים את שמייה: אי משום טירדא פטורמו: אס כן. דנדרך מצוה נמי קאי למצוה צלכת בדרך: עמיד. לכו טריד צמחצמח צבילה ומסתברא הוא וכשמפתאר מראה צמחצמח צבילה לא פטר הכמוז הלך מקרא ימירא אשמעינן דפטור מקרא דלא מייחצמח להסיר דעמו ממחצמח מצוה ראשונה צביל זו הצהמה עליו אלא יעסוק נראשונה ויתן לבו ליות שקל צביל: יטירדא רשות. שאף על פי שהיא חייב לנהוג בצבילות בין צביל רחיה וצביה להראות כבוד מצוה חייב צביל לראשונה: והעוסק במצוה פטור ממנו מהכא נפקא. משתכן צביל: ויחי אנשים וגו'. כפסקא מדכר קרא צבילה השנית ליציאת מצרים:

בשבתך ובאתך הוקף לזרוך (טו). מי לא טסקין בו. ויכול לקיים את שמייה: אי משום טירדא פטורמו: אס כן. דנדרך מצוה נמי קאי למצוה צלכת בדרך: עמיד. לכו טריד צמחצמח צבילה ומסתברא הוא וכשמפתאר מראה צמחצמח צבילה לא פטר הכמוז הלך מקרא ימירא אשמעינן דפטור מקרא דלא מייחצמח להסיר דעמו ממחצמח מצוה ראשונה צביל זו הצהמה עליו אלא יעסוק נראשונה ויתן לבו ליות שקל צביל: יטירדא רשות. שאף על פי שהיא חייב לנהוג בצבילות בין צביל רחיה וצביה להראות כבוד מצוה חייב צביל לראשונה: והעוסק במצוה פטור ממנו מהכא נפקא. משתכן צביל: ויחי אנשים וגו'. כפסקא מדכר קרא צבילה השנית ליציאת מצרים:

בשבתך ובאתך הוקף לזרוך (טו). מי לא טסקין בו. ויכול לקיים את שמייה: אי משום טירדא פטורמו: אס כן. דנדרך מצוה נמי קאי למצוה צלכת בדרך: עמיד. לכו טריד צמחצמח צבילה ומסתברא הוא וכשמפתאר מראה צמחצמח צבילה לא פטר הכמוז הלך מקרא ימירא אשמעינן דפטור מקרא דלא מייחצמח להסיר דעמו ממחצמח מצוה ראשונה צביל זו הצהמה עליו אלא יעסוק נראשונה ויתן לבו ליות שקל צביל: יטירדא רשות. שאף על פי שהיא חייב לנהוג בצבילות בין צביל רחיה וצביה להראות כבוד מצוה חייב צביל לראשונה: והעוסק במצוה פטור ממנו מהכא נפקא. משתכן צביל: ויחי אנשים וגו'. כפסקא מדכר קרא צבילה השנית ליציאת מצרים: